

Afschakeling : bittere pil of zachte heemeester?

Jean CECH, 08 Januari 2015

De afschakeling, die door de media vaak wordt afgeschilderd als een bittere pil bij een strenge winter, kan eigenlijk één van de formules zijn die in de toekomst kunnen bijdragen tot een evenwichtige energietransitie. Een korte blik op deze weloverwogen, gecoördineerde, solidaire en nuttige oplossing.

De elektriciteitsafschakeling staat sinds enkele weken in het middelpunt van de belangstelling. Als politieke boodschap wordt de afkoppeling voorgesteld als het laatste redmiddel indien het anti-black-out plan van de overheid zijn grenzen zou bereiken (zie *Hernieuws* No. 66). Het gaat over een roterende lijst van cabines die worden afgeschakeld gedurende een paar uur om het netwerk tijdens zijn piekverbruik te verlichten. Met een overvloed aan lokale mini-rampen die niet zijn op te sommen als gevolg: productieverliezen, ongevallen, storingen, etc. Om dan nog niet te spreken over de eventuele schadevergoedingen verschuldigd aan diegene die verondersteld worden te zorgen voor een constante leveringszekerheid. Maar deze "gedwongen" afschakeling herinnert eigenlijk aan een andere vorm van afschakeling dat indertijd werd opgesteld in het kader van de strategische reserves van het beroemde Wathélet plan. Een vorm van afschakeling, gecoördineerd en vrijwillig, waardoor het mogelijk wordt om - in dit scenario - enkele honderden MW aan industriële verbruik te schrappen op verzoek de evenwichtsverantwoordelijke (Elia). Een "win-win" afschakeling omdat de klant die wordt afgeschakeld recht zou hebben op een vergoeding voor haar vrijwillige bijdrage aan het herstel van het evenwicht van het netwerk.

Belangrijkste voordeel van de formule: geen noodzaak om een "back-up" faciliteit op te starten, zoals een gascentrale, die stil ligt omwille van een te lage rendabiliteit. En deze formule mag ook niet worden aanzien als een versterking van de productiecapaciteit (nieuwe centrale), laat staan als afkoppeling aan het net. Volgens een onderzoek dat onlangs uitgevoerd door de Vito en Febeliec met een steekproef bij industriële klanten zou 600 MW kunnen worden "geschrapt" indien nodig. Elia had al langer in haar klantenbestand een paar grote klanten die verklaarden dat ze "afschakelbaar" zijn voor een paar uur per jaar mits een vergoeding. En zij heeft onlangs haar aanbod van aggregators vergroot (zie pagina 6 interview) zelfs voor productie-eenheden aangesloten op de distributienetten. Een heuse "verstoorde evenwichtsmarkt" werd zelfs opgericht om dergelijke transacties te organiseren en te af te bakken. En dit gegeven is reeds goed gekend bij een aantal grote industriële klanten zoals Arcelor die er gebruik van maakt zonder er bij stil te staan. Een markt zoals de Verenigde Staten beschikt over bijna 12 000 MW afschakelbare vraag. Dit kan erop wijzen dat het Belgische potentieel waarschijnlijk veel hoger ligt dan toe geïdentificeerd bij grote industriële verbruikers. Technisch gezien is er geen reden om middelgrote en kleine ondernemingen en industrie te negeren waarvan de afschakelbare vermogens weliswaar minder belangrijk maar des te talrijker zijn. Om dan nog niet te spreken over de eindverbruikers.

Productie (GWh)	Scenario « PMDE / CWAPE 2011 »	Aangepaste scenario « EDORA »
fotovoltaïsche	1 080	1 319
Windenergie	3 250	4 490
Waterkracht	440	479
Fossiele WKK	3 104	3 104
Biomassa WKK	2 780	3 428
Zuivere biomassa	450	1 350
Geothermisch	0	166
Totale hernieuwbare	8 000	11 232
Totaal groene stroom	11 104	14 336

Tabel : Eindverslag van de reflectiegroep REDI - Productie Scenario's in 2020 (GWh)

Natuurlijk dienen er enkele technische aanpassingen te gebeuren aan deze afschakelbare capaciteit om deze ten volle en op een betrouwbare manier te kunnen benutten, voornamelijk met betrekking tot informatietechnologie en automatisering. Ook aanpassingen aan het wettelijk kader, die momenteel de neiging heeft om de ontwikkeling van dergelijke oplossingen af te remmen, zijn noodzakelijk. Maar er zijn reeds sectorale initiatieven - zoals de energie-pact (lees Renouveau No. 66) of REDI werkgroepen (1) - die duidelijk in de goede richting zitten. En er zijn al verschillende stappen ondernomen op onderwijs- en commercieel niveau. Zoals het voorstel van Lampiris om via SMS om klanten te waarschuwen die hun verbruik wensen te verminderen in het vooruitzicht van onzekere energieperiodes. Of de interesse en aankoop van Google voor de intelligente thermostaat die in Europa wordt gelanceerd door NEST. Veel voorproefjes van een energie-aanpak die de consument ertoe aanzet een actieve speler (en solidaire) te zijn in de elektriciteitsmarkt. Een verandering in de mentaliteit die beslissend zou kunnen zijn in de nakende energietransitie.